

Biskop Tor Singsaas, kronikk i Adresseavisen og Trønder-Avisa på Samefolkets dag, 6. februar 2017:

Alter- med samisk utsmykning i Nidarosdomen

Vi har vært to folk som lever sammen i dette landet. Det har vi gjort til alle tider. Ett av folkene har lagt spor etter seg, mange spor. Det andre folket har satt «usynlige» spor. Og det har de fått lide for.

Det samiske folket har vært nødt til mange steder å argumentere for, og bevise sin bruksrett til fjell, vidder og beiteområder for rein som de har levd av i århundrer. De har kjempet for rett til eget språk og kultur, tro og spiritualitet.

Kirka har vært medansvarlig i undertrykkelsen av det samiske. Synlig samisk kunst, kultur og trospraksis har omtrent vært fraværende i våre kirker. Dette er i ferd med å endre seg.

Kirkemøtet vedtok i april 2015 opprettelsen av Saemien Åålmege/SÅ (Samisk menighet i sørsamisk område). En stor dag for alle, og særlig for den sør-samiske befolkning. Det var jubel, glede og stor takknemlighet for at vi nå endelig har fått en fast menighetsordning for den samiske befolkning i Midt-Norge. SÅ er en «kategorialmenighet». Det betyr at den ikke er en soknemenighet i vanlig forstand, men har et særlig ansvar for kirkelige tjenester blant den samiske befolkning innenfor det geografiske området som strekker seg fra Saltfjellet i nord til Elgå i sør. Å være medlem av SÅ innebærer «dobbel medlemskap» i Den norske kirke. En er medlem i den soknemenighet der en bor og har fast adresse, og i tillegg medlem av SÅ ut fra sin samiske tilhørighet. Som biskop i Nidaros har samarbeidet med Saemien Åålmegegeraerie (Samisk menighetsråd i sørsamisk område) og prest for samene, vært særdeles meningsfullt, givende og utfordrende. I møte med det rike og mangfoldige samiske trosuttrykk er et nytt spirituelt rom åpnet opp hos meg, som har beriket min Kristustro.

I Nidaros bispedømme har vi utviklet en bevissthet om at det er alle menigheters ansvar å gi godt rom og synlighet for det samiske. Det er en målsetting at også velsignelsen på sør-samisk blir brukt i gudstjenester i alle menigheter. Det flagges alltid med det samiske flagget sammen med det norske når det flagges ved Nidaros domkirke. Dette for å markere at i vårt land lever to folk sammen.

På Samefolkets dag, 6. februar 2017 innvies «et alter med samisk utsmykning» i Nidaros domkirke. Det er en stor historisk begivenhet og en særdeles viktig symbolhandling som fortjener stor oppmerksomhet.

Alteret er laget av kunstneren Folke Fjällström. Samenes offentlige synlige nærvær i Nidaros domkirke i form av kunstneriske uttrykk eller inventar, har vært fraværende.

Det er ingen tvil om at samefolket har hatt en sterk opplevelse av at de er blitt holdt utenfor i nasjonalhelligdommen helt opp til våre dager. Nasjonalhelligdommen har ikke vist at det er to folk som gjennom århundrene har levd side om side i dette landet. Samefolket har opplevd at ens eget språk, kultur, levesett og religiøse uttrykk er blitt holdt nede og undertrykt.

«Fornorskingen» av samefolket av norske myndigheter gjennom århundrene, har vært et tragisk overgrep. Kirka har vært delaktig i dette. Nidaros domkirke har også vært «en bærer» av denne politikken ved at det samiske ikke har funnet sitt synlige uttrykk i katedralen.

Likevel finnes et unntak, som en slags «skjebnens ironi», eller mer et «Guds fingerpek!» Glasskunstneren Oddmund Kristiansen (1920 -1997) har skapt noen vidunderlige vakre glassmalerier i katedralen, blant annet i Mariakapellet og Olavskapellet. Han var av samisk opprinnelse, og har latt sine glassmalerier «gløde» med samiske farger. Han var taus og anonym omkring sin samiske bakgrunn i denne sammenheng. Men han var den seg selv bevisst. Og han lot «de vakre samiske fargene flamme opp!» når lyset begynte å sive inn i de små kapellene. Slik sørget Kristiansen for at det samiske fikk være sterkt tilstede i katedralen, - men taust, - anonymt. En måtte ha «åpne øyne og et varmt bankende hjerte for det samiske» for å se dette, - oppdage det. En måtte se med hjertet.

Det samiske har på «mystisk og underlig vis» fått gjennomstråle katedralen med sine vidunderlige vakre farger i mange år allerede, uten at de ble identifisert som samiske. Det har først skjedd «offisielt» relativt nylig, etter Oddmund Kristiansens bortgang.

Dette må kunne tolkes som et Guds under. «Guds kunsterhånd» har lagt inn samefolkets farger i glassene. Når Gud «tenner lyset» hver morgen, stråler samenes farger inn i katedralen. Han har latt dette bli et tegn på at et usynliggjort og undertrykt folk har sin plass i Herrens hus. For de tilhører Ham.

De som har «hatt øyne for det samiske», - har sett det!

En stor takk til de som så, - og oppdaget, «dette guddommelige samiske fargespillet» i katedralen.

Når alteret med samisk utsmykning innvies i Nidarosdomen 6.februar 2017, er dette et vedvarende offisielt tegn på at samefolket har sin selvsagte plass i katedralen. Først da er Nidaros domkirke for alvor blitt «en nasjonalhelligdom» også for samefolket. Dette vil være en viktig oppreisning. Alteret vil være et sted for forsoning. Den norske kirke vil på denne måten gjeninnsette det samiske folk i Nidaros domkirke ved å gi dette et synlig uttrykk med et eget alter.

Innvielsen av «Samisk alter» vil være noe av det mest betydningsfulle som har skjedd i Nidaros domkirke på mange ti-år. Et helt folk inntar «Nasjonalhelligdommen» for første gang på mange hundre år. Et folk som nå endelig «kommer hjem».

Vi håper mange gleder seg over denne store begivenheten, - og støtter den med sitt nærvær i Nidaros domkirke når dette skjer på Samefolkets dag, 6. februar 2017.